

Ștefan OPREA

Faceți zgomot! Se repetă...

O adevărată comoară pentru scenele românești acest domn Michael Frayn; odată descoperit, nu mai e lăsat să-și tragă sufletul: e prezent pentru a noua oară pe o scenă din România! De cinci ori cu *Scandal în culise* și de patru ori cu *Chinezii*. Sunt la mijloc două explicații: prima, că scrie bine pentru scenă și a doua, că așa ne place nouă – să ne luăm unii după alții când e vorba de un succes sigur.

Adevărul (singurul care ne interesează, de fapt) e că dramaturgul englez stăpânește cu o siguranță ieșită din comun tehnica scriiturii dramatice, construiește abil situații, evită încărcătura lirico-epică, conduce inteligent intriga, profilează cu precizie personajele (fără a le complica psihologic) și le înscrie în situații pe cât de încurcate, tot pe atât de logice; meșter în imbroglgio și quiproquo-uri, el împletește și despletește momente de mare amuzament pentru spectator, solicitându-l permanent pe acesta la o participare voioasă, în vederea căreia, însă, e nevoie să rămână mereu concentrat, pentru a nu pierde cursul logic al acțiunii.

Frayn pare să fi învățat mult de la măștrii teatrului francez ai „piesei bine făcute” – de la Feydeau, Scribe și Sardou adică – numai la ei putând afla asemenea abilitate în înnodarea întâmplărilor neprevăzute, progresia comică bine dozată, în intersectări hazlii de personaje și situații, în folosirea accesoriilor mărunte, a obiectelor de tot felul, a ușilor, a pieselor de mobilier etc.

Dar dacă tehnica scriiturii, procedeele de construcție dramaturgică le-a putut prelua de la măștrii francezi, ideea în jurul căreia construiește și în favoarea căreia folosește aceste procedee e a lui, Frayn dovedindu-se aici un foarte bun cunoscător al vieții din teatru; căci asta este piesa lui: viața actorilor care lucrează un spectacol cu o piesă mediocră, într-un teatru mediocru, de provincie – precizările fac parte din didascalii piesei *Noises Off/ Scandal în culise/ Liniște! Se repetă...* Agitația din timpul repetițiilor, îngrijorarea că mâine e premiera și ei nu sunt gata, relațiile dintre actori – care își amestecă problemele personale cu cele ale personajelor pe care le au de interpretat, relația dintre actori și regizor (ideea de *teatru în teatru* e foarte bine susținută), evoluția spectacolului de la premieră până la cea de-a o suta reprezentație, când textul inițial e complet degradat, replicile și situațiile „îmbogățindu-se” cu cele din viața particulară a actorilor – toate acestea dezvoltă un haz nebun, din care nu lipsește însă discreta tristețe freatică produsă de condiția actorului.

Spectacolul de la Piatra Neamț, realizat de regizorul Sorin Militaru (care a montat această piesă și la Ploiești, în 2005), e pus, acum, sub titlul ***Liniște! Se repetă...*** (titlul dat de traducătorul Petre Bokor fusesse *Scandal în culise*). Dar numai despre liniște nu poate fi vorba, căci în scenă e un mic infern de zgomote, de uși trântite, de ritmuri amețitoare, de intrări și ieșiri pe care spectatorul abia dacă le poate urmări, de strigăte și nervi etc., etc. Este aproape uimitor cum a reușit regizorul Sorin Militaru și actorii pietreni să asigure cursul logic al acestui amalgam de situații, de încurcături – care se succed, se schimbă, se interferează fără încetare – și să ajungă la un *întreg scenic* unitar și riguros organizat în aparenta lui curgere abracadabrantă. E, desigur, vorba de profesionalism – al regizorului și al actorilor –, de o muncă minuțioasă pentru fiecare scenă, pentru fiecare situație, căci o singură greșeală de mișcare, o intrare sau ieșire ratată, un obiect nefolosit când și

Foto: Alexandru Boicu



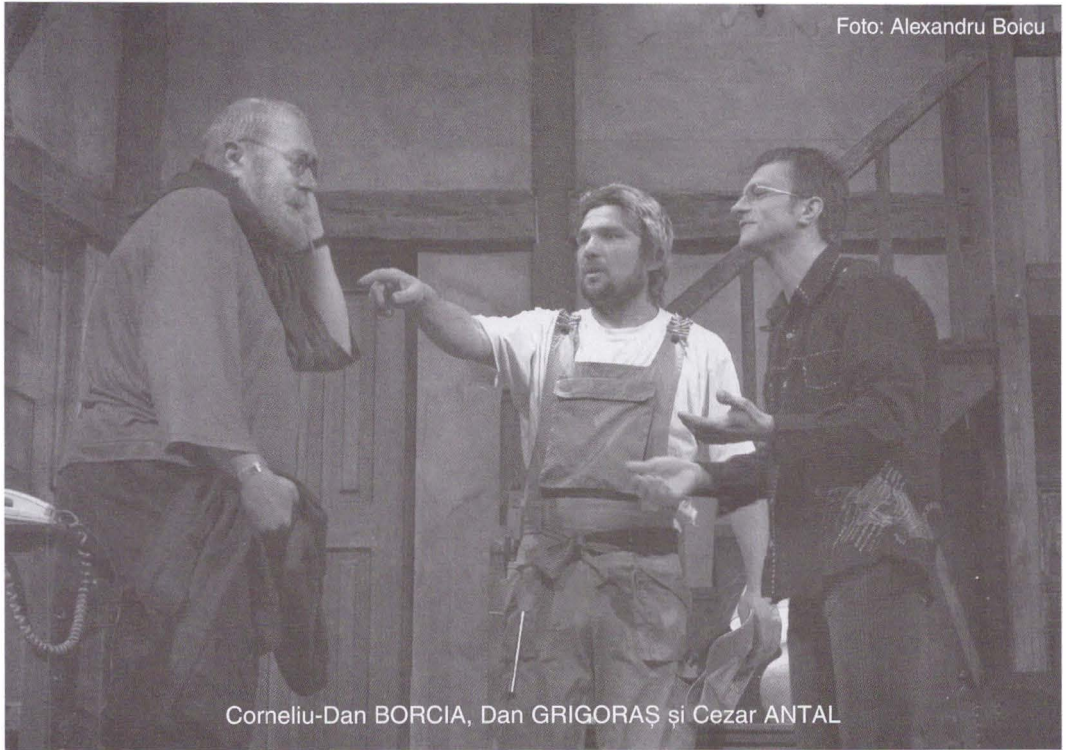
Scenă din spectacol

cum trebuie putea da totul peste cap. Rareori am văzut atâta ingeniozitate în elaborarea situațiilor, atâta precizie în mișcare și în relațiile dintre personaje și mai ales în folosirea obiectelor – care, unele, sunt la fel de importante ca și personajele și „joacă” la fel ca acestea. Există în scenă: tăvi cu sardele (care apar și dispar), telefon, sticle de băutură (ascuse de unii și descoperite de alții), buchete de flori (care trec din mână în mână producând efecte de haz), valize și serviete, o toporișcă, rochii, cearșafuri etc., fiecare cu rol precis în dezvoltarea încurcăturilor dementiale.

Decorul – foarte funcțional, strict implicat în acțiune, dictând mișcarea actorilor – e, de fapt, unic, dar văzut de spectatori în două ipostaze: din față (în actele I și III) și din spate (în actul II). Elementele principale ale decorului sunt ușile. Multe. Atâtea deschideri și închideri de uși n-am văzut niciodată într-un spectacol – și mai ales atâta precizie în sincronizarea funcționării lor.

Distribuția e alcătuită, în majoritate, din actori tineri și foarte tineri. Excepțiile sunt foarte puține: Corneliu-Dan Borcia – care, spre lauda lui, se integrează fără fisură în ritmurile bune ale spectacolului, oferind partenerilor de scenă un model de profesionalitate și conturând un personaj spumos, cu un umor conținut și cu o excepțională plasticitate și mobilitate a caracterului. Cu mai multă experiență scenică decât cei foarte tineri, Tudor Tăbăcaru și Dan Grigoraș impun măsură și echilibru în scenă, nuanțând și colorând cu umor de bună factură situațiile (mai ales cel dintâi) și cu o nonșalanță agreabilă (cel de-al doilea). Alert, ca de obicei, expresiv în mimică, mișcare și gest, inventiv în relații până la a le provoca și domina, Cezar Antal joacă inteligent și cu un haz bine filtrat disperările (cele reale și cele truate) și duplicitatea regizorului Lloyd în relațiile acestuia cu actorii și mai ales cu... actrițele. Ecaterina Hâtu îmbină elegant datele dublei identități a personajului,

Foto: Alexandru Boicu



Corneliu-Dan BORCIA, Dan GRIGORAȘ și Cezar ANTAL

jocul ei păstrând o aume sobrietate (atât cât era posibil într-un spectacol de asemenea factură), poate intenționată, pentru echilibru.

Grupul de actori foarte tineri – Cătălina Ieșanu, Marin Grigore, Alina Leonte, Cezarina Sava, Loredana Grigoriu – impresionează prin stil unitar de joc (în care se simte mâna sigură a regizorului), dar și prin note particulare specifice fiecăruia. Poate prea multă gestică și câteva exagerări de mimică la Cătălina Ieșanu în primele scene, poate prea puțină implicare la Cezarina Sava... în rest, totul e mai mult decât notabil în interpretarea lor.

O apreciere generală trebuie făcută în legătură cu jocul acestora din actul II, unde toți evoluează în două planuri, acțiunea principală desfășurându-se în culise, acolo unde își joacă propria viață, își „rezolvă” problemele personale, își plătesc polițele cotidiene, trebuind, în același timp, să fie atenți la intrările cerute de planul întâi, unde se desfășoară spectacolul lor.

Dacă ar fi să formulăm și unele rezerve, acestea s-ar referi la lungimea exagerată a primului act și la faptul că, aici, umorul se degajă mai greu, publicul având nevoie de mult timp până să se dumirească asupra dublei identități a personajelor și a tipului de relații ce se stabilesc între ele; cine nu cunoaște textul are dificultăți de receptare. Tot aici, ritmurile infernale acoperă uneori replicile sau le obliterează sensurile.

Peste toate, însă, spectacolul nemțean rămâne un exercițiu de virtuozitate pentru actori și un examen de profesionalism pentru regizor – ambele pe deplin reușite.

Teatrul Tineretului Piatra Neamț – Liniște! Se repetă.../Noises Off de Michael Frayn. Versiunea românească: Petre Bokor. Regia: Sorin Militaru. Scenografia: Ioan Muraru și Sorin Militaru. Muzica: Vlaicu Golcea. Mișcarea scenică: Liviu Matei. Lumini: Viorel

Ailincuței și Neculai Secară. Sonorizare: Viorel Muraru. Cu: Cătălina Ieșanu (*Dotty/Clacket*), Marin Grigore (*Garry/Roger*), Alina Leonte (*Brooke/Vicky*), Tudor Tăbăcaru (*Freddie/Philip Brent*), Ecaterina Hâtu (*Belinda/Flavia Brent*), Corneliu-Dan Borcia (*Seldom/Spărgătorul*), Cezar Antal (*Lloyd*), Cezarina Sava (*Poppy*), Dan Grigoraș (*Tim*), Loredana Grigoriu (*Actorul*). Data premierei: 5 mai 2007.

Elisabeta POP

Exuberance is Beauty

În foaia-program a spectacolului (clujenii au făcut public faptul că n-au avut fonduri pentru tipărirea unor caiete-program), regizorul și totodată autorul scenariului acestui spectacol, intitulat atât de frumos și de poetic ***O vară fierbinte pe Iza***, explică succint cum s-a născut spectacolul. L-a inspirat, desigur, Grupul IZA, alcătuit din muzicanți supradotați, dar și oameni dintr-o bucată, artiști cu care Mihai Măniuțiu s-a împrietenit „la cataramă” – cum ar spune ei înșiși – de ani buni. Apoi, recunoaște că un asemenea spectacol n-ar fi fost posibil fără „corpul frumos și deplin liber, până la sacrificiu, al coregrafei și dansatoarei Vava Ștefănescu”. A recunoaște că un întreg spectacol ți-a fost inspirat de prietenii artiști cu care lucrezi de ceva vreme, e un semn de sensibilitate maximă. Trei ziceri din creația poetului William Blake, poate din *Cântecele inocente* sau, de ce nu, din cele ale poetului... experimentat l-au însoțit pe Mihai în timpul lucrului: primul este chiar titlul acestui articol, al doilea este *Energy is Eternal Delight*, iar al treilea, *Eternity is in love with the productions of time*.

A încerca să scrii despre acest spectacol – care nici nu cred că se vrea un spectacol propriu-zis – seamănă cu încercarea disperată a unor poeți de a descrie boarea dimineții, ceața deasă sau norii cumulus, albi și pufoși, al căror contur se schimbă de la o clipă la alta.

Îmi place să cred că spectacolul lui Mihai Măniuțiu este mai degrabă un eseu, o meditație pe teme eterne ale iubirii, vieții și morții... iar privitorilor nu le rămâne decât să-și formuleze ei înșiși noi teme de meditație..

Cum să povestești cu vorbe sărace nebulina dansului unei fete-personaj ce se simte prinsă într-un joc pe care abia l-a învățat, dar care, se vede, a fascinat-o și a cucerit-o definitiv? Vava Ștefănescu joacă pe ritmurile maramureșene și oșenești, la început timid, apoi din ce în ce mai sigură pe ea, pașii se iuțesc, muzica e tot mai răvășitoare, și simți cum, precum dervișii, intră în transă și te ia și pe tine, în jocul ei amețitor. Simți cum se zbate în ea dorința de a se rupe de hora satului și de a dansa singură, fiindcă jocul în grup îi ascunde forța, temperamentul, unicitatea. Este în jocul ei nebun o bucurie a găsirii identității, a descoperirii farmecelor ei, dar și fascinația muzicii. Este un semn că e liberă ca pasărea cerului și cine știe dacă nu e chiar pasăre? Sau poate fi și o bătrână speriată de toba care bate asurzitor, de zongora care sparge timpanele? Are dreptate Mihai, Vava joacă fără pic de milă pentru corpul ei care nu mai cunoaște odihna, se risipește cu o generozitate care nu poate fi decât a unui mare artist. Dialogul ei cu bărbații din formație este unul mut, dar, vai, cât de mult spune el, dacă ne gândim la râsul sardonice al unuia dintre